

**REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE
HRVATSKE
Z A G R E B**

Broj: I Kž 284/2020-13

**U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A**

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Ileana Vinja kao predsjednice vijeća, Ranka Marijana, Melite Božičević-Grbić, dr. sc. Zdenka Konjića i Ratka Ščekića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice – specijalistice Maje Ivanović Stilinović kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv opt. J. R., zbog kaznenih djela iz čl. 111. toč. 2. u svezi čl. 34. st. 1. i čl. 51. st. 1. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15.-ispravak, 101/17. i 118/18. – dalje: KZ/11.), odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika, podnesenim protiv presude Županijskog suda u Zadru, broj K-23/19., od 18. ožujka 2020., u sjednici održanoj 29. travnja 2021., u prisutnosti u javom dijelu opt. J. R.,

p r e s u d i o j e :

Odbijaju se žalbe državnog odvjetnika i opt. J. R. kao neosnovane, te se potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

1. Pobijanom presudom opt. J. R. proglašen je krivim zbog četiri kaznena djela protiv života i tijela – teška ubojstva u pokušaju, opisana i kažnjiva po čl. 111. toč. 2. u vezi čl. 34. st. 1. i čl. 51. st. 1. KZ/11. Na temelju citiranih zakonskih odredbi i primjenom čl. 48. i čl. 49. KZ/11., optuženiku je za svako kazneno djelo utvrđena kazna zatvora u trajanju osam godina. Primjenom čl. 58. st. 1. KZ/11., optuženiku je opozvana uvjetna osuda, zbog kaznenog djela iz čl. 177. st. 2. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj: 125/11., 144/12., 56/15. i 61/15.-ispravak), izrečena presudom Općinskog suda u Zadru, broj K-282/14 od 13. rujna 2017., pa je iz te presude uzeta utvrđenom kazna zatvora u trajanju jedne godine. Primjenom citiranih zakonskih odredbi, optuženik je osuđen na jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju trideset godina. Na temelju čl. 54. KZ/11., u kaznu dugotrajnog zatvora optuženiku je uračunato vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 28. veljače 2019. pa nadalje. Istom je presudom, primjenom čl. 68. KZ/11., optuženiku izrečena sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja. Na temelju čl. 158. st. 2. Zakona o kaznenom

postupku („Narodne novine“ broj: 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19 - dalje: ZKP/08), zz oštećenika K. R. sa svojim je imovinskopravnim zahtjevom upućena u parnicu. Na temelju čl. 148. st. 6. ZKP/08. optuženik je oslobođen obveze naknade troškova kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1.-6. ZKP/08., te nagrade i nužne izdatke branitelja, dok mu je naloženo podmiriti nužne izdatke oštećenika, te nagradu i nužne izdatke opunomoćenika oštećenika.

2. Protiv ove presude žalbu su podnijeli državni odvjetnik i optuženik.

3. Državni odvjetnik se žali zbog odluke o kazni, s prijedlogom pobijanu presudu preinačiti izricanjem strože kazne dugotrajnog zatvora.

4. Optuženik, putem branitelja B. Z., odvjetnika iz Z., žali se zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog odluke o kazni, s prijedlogom pobijanu presudu ukinuti i predmet uputiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje.

5. Punomoćnik oštećenika, odvjetnik B. G. iz Odvjetničkog društva K. & P. d.o.o. iz Z., podnio je odgovor na žalbu optuženika, premda oštećenici nisu stranka u postupku (čl. 202. st.13. ZKP/08.) pa, na temelju čl. 473. ZKP/08., nemaju pravo odgovora na žalbu.

6. Prije održavanja sjednice vijeća spis je, na temelju čl. 474. st. 1. ZKP/08., dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

7. Primjenom čl. 475. st. 2. ZKP/08., o sjednici drugostupanjskog vijeća uredno su izviješteni optuženik, branitelj optuženika B. Z., koji je to i zahtijevao, te glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske. Sjednici, u javnom, dijelu, prisustvovao je opt. J. R., putem audio video uređaja (čl. 475. st.8. ZKP/08.).

8. Suprotno žalbenim navodima optuženika, u pobijanoj presudi nema proturječnosti između njene izreke i obrazloženja. Sud prvog stupnja je, u odnosu na odlučne činjenice, označio jasne i logične razloge na kojima se zasniva izreka presude. Isto tako, sud je označio dokaze na temelju kojih proizlazi zaključak da je optuženik počinio kaznena djela, kako je to navedeno u izreci pobijane presude, a potom je obrazložio na osnovu kojih odlučnih činjenica je to zaključio. Isto tako, žalitelj nije u pravu da je ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 3. ZKP/08., jer prvostupanjski sud nije primijenio čl. 3. st. 2. ZKP/08., odnosno, navodne, dvojbe o postojanju činjenica koje tvore obilježje kaznenog djela nije riješio na način koji je povoljniji za optuženika. Nasuprot takvoj žalbenoj tvrdnji, sud prvog stupnja je pripremajući raspravu, u tijeku rasprave i pri donošenju presude, pravilno, primijenio sve relevantne odredbe zakona. Žalitelj nije u pravu da su ostale neke dvojbe o postojanju činjenica koje tvore obilježja kaznenih djela, o čemu će biti više riječi kod žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

9. Nije u pravu optuženik kada se žali zbog povrede kaznenog zakona. Žalitelj ne navodi koju povredu kaznenog zakona ima u vidu, tek se iz sadržaja žalbe može zaključiti kako smatra da se presuda temelji na pogrešno utvrđenom činjeničnom

stanju. To što smatra da u njegovim postupcima nema svih obilježja kaznenih djela za koje je proglašen krivim, pri čemu pobija valjanost utvrđenog činjeničnog stanja u odnosu na oblik krivnje, ne opravdava ovaj žalbeni osnov. Postojanje povrede kaznenog zakona prosuđuje prema činjeničnom stanju iz izreke presude, a ne onom koje bi, sa motrišta žalitelja, bilo ispravno. Kako su izrekom prvostupanjske presude označeni svi bitni elementi kaznenih djela za koja je optuženik i osuđen, to u ovom slučaju ne postoji povreda kaznenog zakona.

10. Suprotno žalbenim navodima optuženika, činjenično stanje je potpuno i pravilno utvrđeno. Zaključci suda prvog stupnja, zasnovani na ocjeni vjerodostojnosti iskaza ispitanih osoba i zaključci zasnovani na ocjeni svih ostalih izvedenih dokaza, logični su i zakoniti. Uslijed toga su i zaključci suda o postojanju odlučnih činjenica, pravilno, utemeljeni na izvedenim dokazima.

11. Žalitelj, neargumentirano, tvrdi kako je sud prihvatio "špekulaciju psihijatrijske vještakinje" i neosnovano odbio povjeriti „kontrolno vještačenje“ nekoj instituciji „osim Psihijatrijskoj bolnici u V.“. Naime, kako iz psihijatrijskog vještačenja Klinike za psihijatriju V., tako i iz usmenog očitovanja stalne sudske vještakinje dr. sc. N. B., subspecijalistice forenzičke psihijatrije, proizlazi da je prilikom izrade nalaza i mišljenja bila pribavljena sva medicinska dokumentacija, obavljene su brojne specifične pretrage, neuropsihologijska obrada, konzultiran je vještak neurolog, obavljeno je više psihijatrijskih intervjuova i na kraju je cijeli slučaj prezentiran na zajedničkom sastanku psihijataru forenzičaru, na kojem je usuglašeno mišljenje. Stoga je pravilno utvrđenje prvostupanjskog suda kako je ovo opsežno vještačenje izrađeno po svim pravilima struke, te nije realno za očekivati da bi bilo tko drugi mogao dati "meritornije mišljenje" o stanju optuženikove ubrojivosti.

12. Žalitelj nije u pravu kada osporava vjerodostojnost psihijatrijskog vještačkog nalaza i mišljenja u odnosu na ubrojivost optuženika, smatrajući da je trebalo utvrditi njegovu neubrojivost. Vještaci su, utvrđujući ubrojivost optuženika, razmatrali optuženikovo odrastanje, nedostatak roditeljske ljubavi i skrbi, i utvrdili disocijalni poremećaj ličnosti, koji ovdje ima sekundaran značaj. Ono što je primarno, to je utvrđenje da su moždane funkcije, kod optuženika, znatno oštećene uslijed nagomilavanje likvora u moždanim komorama zbog poremećaja u lučenju, protoku i resorpciji (hipertenzivni hidrocefalus). Vještaci su pojasnili da je kod optuženika utvrđen psihoorganski sindrom, odnosno skup psihičkih poremećaja uzrokovan organskim čimbenicima, koji oštećuju funkciju središnjeg živčanog sustava, a što za posljedicu ima trajno oštećenje psihičkih funkcija i oscilacije u njegovom psihičkom stanju. Izložili su jasan zaključak kako je kod optuženika mogućnost shvaćanja značenja njegovih postupaka i vladanja svojom voljom tempore criminis bila bitno smanjena, međutim nije bio potpuno izvan realiteta. U svom iskazu na raspravi, stalna sudska vještakinja dr. sc. N. B. je ponovila kako nema elemenata koji bi ukazivali na zaključak da bi kod optuženika došlo do potpunog isključenja njegovih sposobnosti shvaćanja značenja djela i upravljanja svojom voljom, odnosno do prekida odnosa s realitetom. Vještakinja je naglasila kako je kod ovakvog poremećaja dovoljan i vrlo mali povod za provalu intenzivnih agresivnih impulsa, koji mogu trajati vrlo kratko. Kako se u optuženikovo medicinskoj dokumentaciji spominju dva lijeka za povišene vrijednosti tlaka i to Trpilixam i Physiotens, odnosno Diazepam, te lijek koji spada u grupu Statina, kojeg je optuženik dobivao kroz

određeni period zbog visokih masnoća i kolesterola, vještakinja dr. sc. N. B. je istaknula kako Diazepam kao i lijek iz grupe Statina mogu izazvati slabost mišića, a diazepam dodatno i vrtoglavicu. Vještakinja je, dodatno, pojasnila kako je lijek protiv povišene masnoće mogao utjecati na problem sa hodanjem, ali nikako nema veze sa registriranim hidrocefalusom i psihičkim posljedicama tog nalaza.

13. Nasuprot tvrdnji žalitelja, utvrđenje prvostupanjskog suda kako optuženik, tijekom počinjenja kaznenih djela, nije potpuno izgubio doticaj sa realitetom, rezultat je sveobuhvatne psihologijske i psihijatrijske ocjene optuženika. Naime, kao što je to već navedeno, vještaci nisu kod optuženika pronašli elemente iz kojih bi proizlazilo da bi on, u kritično vrijeme, bio u neubrojivom stanju. Na tragu takve psihologijske i psihijatrijske ocjene optuženika, pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda kako je optuženik tempore criminis poduzimao radnje koje su, donekle, imale svoj smisleni tijek, trajanje i kontinuitet. Uostalom, on je opisao balkon preko kojeg je bacio djecu, navodeći čak i redoslijed bacanja. Sam je otišao na policiju prijaviti djelo. S tim u vezi je svjedokinja K. R. iskazala kako joj je optuženik, odmah nakon počinjenja, rekao da je ubio djecu, a što ukazuje na zaključak da je znao što čini. Dakle, pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda kako optuženik, prilikom počinjenja odnosnih kaznenih djela, nije bio potpuno izvan realiteta.

14. Premda optuženik u žalbi tvrdi da bi se, u konkretnom slučaju, moglo raditi o neizravnoj namjeri, iz pravilno utvrđenog činjenično stanja proizlazi drugačiji zaključak. Naime, sudsko-medicinskim vještačenjem dr. D. M. je utvrđeno kako je bacanjem djece sa visine od gotovo pet metara na popločanu betonsku podlogu, realno, mogla nastupiti smrtna posljedica u odnosu na svako bačeno dijete. Imajući u vidu sam čin optuženika i okolnosti odnosnog događaja, pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda kako je optuženik, premda u bitno smanjeno ubrojivom stanju, bio svjestan da baca malenu, usnulu djecu sa velike visine na tvrdu, betonsku podlogu. To je učinio u cilju da ih usmrti, jer je bio svjestan kako takav njegov čin ima realnu posljedicu nastupanje smrti za svako dijete koje je bacio. Stoga je pravilno utvrđenje prvostupanjskog suda da je optuženik kaznena djela počinio sa izravnom namjerom. Bio je svjestan i kvalifikatornih obilježja kaznenih djela, odnosno da su njegova djeca, s obzirom na nisku životnu dob, ovisna o njemu i potpuno bespomoćna, a time i posebno ranjiva.

15. Nasuprot žalbenim tvrdnjama optuženika, prvostupanjski sud je, na temelju izvedenih dokaza, potpuno i pravilno utvrdio postojanje svih odlučnih činjenica, te savjesnom ocjenom dokaza osnovano zaključio da optuženik počinio odnosna kaznena djela. Za svoja utvrđenja dao je valjano i logično obrazloženje na koje se upućuje žalitelj.

16. Optuženik i državni odvjetnik nisu u pravu kada se žale zbog odluke o kazni.

17. Odluka o kazni mora izražavati individualiziranu, zakonom predviđenu društvenu osudu zbog konkretnog kaznenog djela.

18. Određujući vrstu i mjeru kazne koju će primijeniti, sud mora uzeti u obzir okolnosti koje utječu da kazna po vrsti i mjeri bude lakša ili teža za počinitelja kaznenog djela. Osobito treba cijeliti stupanj krivnje, pobude iz kojih je kazneno djelo počinjeno,

jačinu ugrožavanja ili povrede kaznenim djelom zaštićenog dobra, okolnosti u kojima je kazneno djelo počinjeno, okolnosti u kojima je počinitelj živio prije počinjenja kaznenog djela i usklađenost njegovog ponašanja sa zakonima, okolnosti u kojima živi i njegovo ponašanje nakon počinjenja kaznenog djela. Dakle, zadatak suda se ne ograničava samo na postupak kojim se, iz zakonskog opisa djela, pravnih formulacija i činjeničnog učina, kreira konkretno ostvareno kazneno djelo, već treba izabrati vrstu i mjeru kazne koja će optimalno odgovarati svrsi kažnjavanja. Uloga suda se, pri tome, ne svodi samo na mehaničko posredovanje između slova zakona i stvarnosti. Zakonodavac, generalizirajući svrhu kažnjavanja, nastoji obuhvatiti neodređen broj slučajeva i sažeti ih u opće pravilo. Sud, u svakom pojedinom slučaju, konkretizira opće pravilo i deduktivnim postupkom stvara zaključke potrebne za pravičnu odluku o vrsti i mjeri kazne.

19. Prvostupanjski sud je, prilikom odmjeravanja kazne, otegotnim cijenio optuženiku njegovu dosadašnju osuđivanost zbog kaznenog djela povrede djetetovih prava. Olakotnim je cijinjeno njegovo priznanje, te izraženo žaljenje, bitno smanjena ubrojivost koju nije skrivio, njegovo narušeno fizičko zdravstveno stanje, kao i činjenicu da su sva kaznena djela ostala u pokušaju.

20. Optuženik nije u pravu kada tvrdi da prvostupanjski sud nije dovoljno cijenio olakotne okolnosti i činjenicu da je optuženik „naprosto bolestan čovjek“. Naime, upravo je optuženikovo narušeno zdravstveno stanje bilo od odlučujućeg značaja za konkretnu odluku o vrsti i mjeri kazne.

21. U pravu je državni odvjetnik kada u žalbi tvrdi da je prvostupanjski sud, pogrešno, optuženiku otegotnim cijenio određene okolnosti vezane uz posebnu ranjivost djece. Naime, te okolnosti predstavljaju bitno obilježje kaznenog djela teškog ubojstva pa se, naravno, ne mogu dva puta vrednovati na štetu optuženika. Međutim, državni odvjetnik nije u pravu kada predlaže strože kažnjavanje optuženika, jer ovaj „nije pokazao iskreno kajanje i bol za počinjena kaznena djela“. Optuženik je tijekom kaznenog postupka, nedvojbeno, iskazivao žaljenje zbog počinjenog, a državni odvjetnik je zanemario iskaz vještakinje dr. sc. N. B., koja je naglasila kako je optuženikova izražena hladnoća nakon počinjenja kaznih djela, posljedica njegove bolesti, odnosno oštećenja moždanih funkcija. Državni odvjetnik, nadalje, predlažući strožu kaznu tvrdi da je prvostupanjskom sudu trebao biti dodatni motiv za odmjeravanje otegotnih okolnosti i to što je ovaj događaj „percipiran i nad njim se zgrozila javnost i izvan granica Republike Hrvatske“. Državni odvjetnik, pri tome, zanemaruje kako kod odluke o kazni treba imati u vidu i ukupnost društvenih uzroka, koji su pridonijeli počinjenju konkretnih kaznenih djela.

22. Sagledavajući društvene uzroke, prvostupanjski sud je izvršio uvid u socijalnu anamnezu, dopunu socijalne anamneze i dokumentaciju iz koje je razvidno kako je obitelj R. R. bila pod tretmanom Centra za socijalnu skrb od 2012. (list 52-73 spisa), a poznata je Centru još od 2010. (list 360 spisa). U spisu predmeta je i zaključak stručnog tima od 26. ožujka 2018., u kojem je navedeno kako je „... roditeljima J. i K. R. potreban savjetodavni rad u odgoju njihove mlt. djece, što će ovaj Centar i nadalje činiti povremenim odlascima u obitelj, dok mjeru stručne pomoći i potpore u ostvarenju skrbi o mlt. djeci, dalje, neće provoditi iz razloga što je ostvarena svrha mjere, što je rezultiralo poboljšanjem situacije u obitelji ...“, (list 73 spisa).

23. Nema dvojbe da su društveni uzroci odnosno tragičnog događaja, dijelom, pozicionirani i unutar funkcioniranja sustava socijalne skrbi. Odgovornost za funkcioniranje sustava je na samom sustavu i pojedincima unutar sustava, ali ponajviše na onima koji imaju ovlast i obvezu unaprijediti funkcioniranje sustava. A sustav socijalne skrbi, očito, je trebalo poboljšati kako jačanjem kapaciteta socijalne skrbi, tako i povećanjem broja mjesta u domovima i udomiteljskim obiteljima. Zato se ne može sva stigma za počinjeno prebaciti na optuženika, koji je ovo učinio u stanju bitno smanjene ubrojivosti uzrokovane organskim čimbenicima.

24. Imajući u vidu dosadašnju osuđivanost optuženika, ali prvenstveno socijalne prilike u kojima je živio on i obitelji, njegovo doista teško zdravstveno stanje i bitno smanjenu ubrojivost, te činjenicu da su kaznena djela ostala u pokušaju, prvostupanjski sud je, primjereno, utvrdio pojedinačne kazne zatvora za svako kazneno djelo. S obzirom na međusobni odnos počinjenih kaznenih djela, vrstu i vrijeme njihovog počinjenja, te vodeći računa o općim pravilima izbora vrste i mjere kazne, te o svrsi kažnjavanja i pravilima o stjecaju kaznenih djela, jedinstvenom kaznom dugotrajnog zatvora u trajanju 30 godina, moći će se izraziti jasna društvena osuda zbog počinjenih kaznenih djela. Tako odmjerenom kaznom će se utjecati na počinitelja da ubuduće ne čini kaznena djela, ali utjecati i na sve ostale da ne čine kaznena djela, kao i na svijest građana o pogibeljnosti kaznenih djela i pravednosti kažnjavanja njihovih počinitelja.

25. Drugostupanjski sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom i iz osnova iz kojih se pobija. Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, ispitujući pobijanu presudu po službenoj dužnosti, u skladu čl. 476 st. 1. toč. 1. i 2. ZKP/08, nije našao da bi bila ostvarena ni bitna povreda odredaba kaznenog postupka, niti povreda kaznenog zakona na štetu optuženika, na koje povrede drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti. Stoga je, primjenom čl. 482. ZKP/08., trebalo odlučiti kao u izreci ove presude

Zagreb, 29. travnja 2021.

Predsjednica vijeća:
Ileana Vinja, v.r.